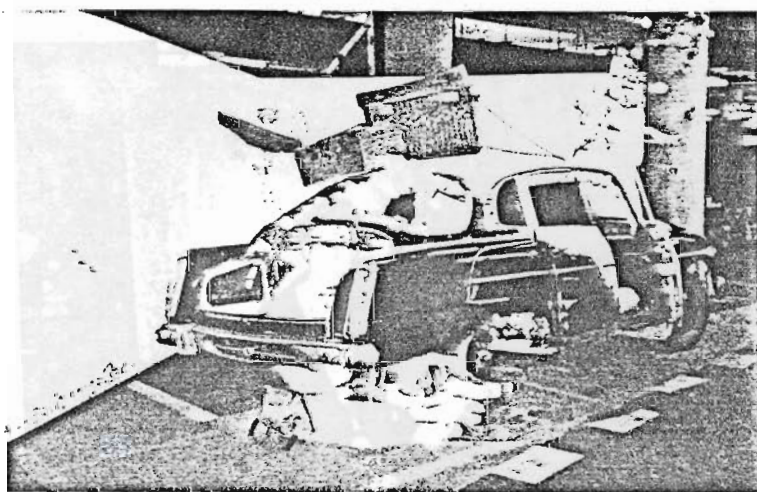

Praagse Quadriënnale 1991

door Stans Lutz

In verband met de PQ '91 bezocht Stans Lutz in juni van dit jaar Praag om twee redenen: als begeleidster van studenten van de Rietveldacademie die met hun werk deel uitmaakten van de afdeling *Dutch design studenten*, samen met de academies van Groningen, Maastricht, Tilburg en de SOTT én als vertegenwoordigster van de OISTAT Nederland. Het hieronder volgend verslag bestaat dan ook uit twee delen: een impressie van (het opbouwen van) de tentoonstelling en een korte samenvatting van OISTAT-wederwaardigheden c.q. het Mozart-symposium.

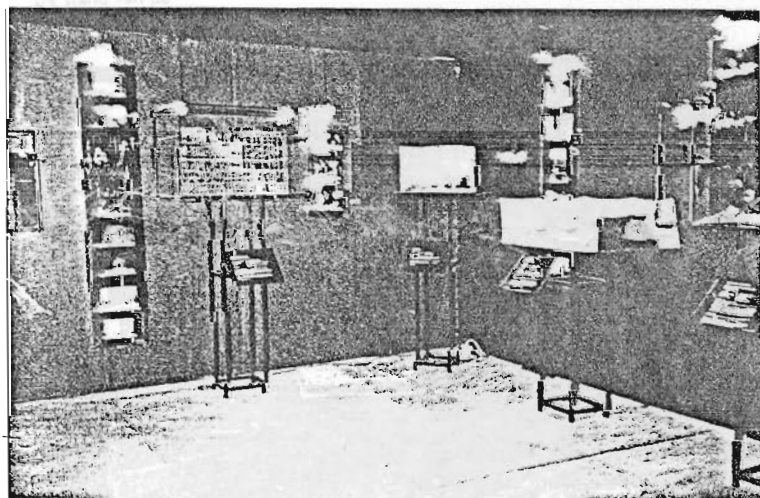

De Mozart-auto van DAMU-ateliers (Joegoslavië)

Can you help me?

In het kantoortje van de PQ '91 op de derde verdieping van het Cultuurpaleis te Praag, waar de expositie gehouden zou worden, haalde een dame op mijn vraag "Can you help me?" vertwijfeld haar schouders op. Ze spelde ons, "maybe" mompelend, de toegangsbadges op de borst en werd weggetelefoneerd. "We vinden het wel", riepen we behulpzaam en snelden na een blik op de plattegrond naar de kelder alwaar we in een doolhof van gele

De Nederlandse stand, het deel van Mirjam Grote Gansey

onderaardse gangen met talloze deuren, druipend van het zweet na een half uur besloten het niet te kunnen vinden.

Weer naar boven: we bleken in de parkeergarage verwacht te worden. Afgaand op de daarbij passende geuren zagen we ineens witte schotten opdoemen tussen de geparkeerde auto's. Misschien hadden de studenten van DAMU ateliers, Joegoslavië, iets meer voorkennis dan wij. Zij beeldden Mozarts *Bruiloft van Figaro* uit in de vorm van een bruiloftsauto, die dwars door de wanden heen gestrand was in de tentoonstelling (zie foto).

Beloofde spots onvindbaar

Na deze ietwat Kafkaïaanse entree haalden we opgelucht adem bij het zien van onze dozen, die keurig voor de stand stonden naast de pakken van de SOTT. Maastricht had zich al geïnstalleerd, Tilburg bijna helemaal, Groningen was net begonnen, dus nu waren we compleet. Beloofde spots en dakdekking bleken onvindbaar en het verkrijgen van de bestelde kubussen was ook niet helemaal meer legaal: 'pakken wat je krijgen kan'. Een ruime dag van passen, meten, conflictbestrijding en rustig verder opbouwen en ook de Rietveld-academie Amsterdam stond.

Voor mij was er al wat tijd om af en toe een kijkje te nemen bij de professionele ontwerpers boven. Overal werd nog hard gewerkt en het was op dat moment bijna niet te geloven dat anderhalve dag later de tentoonstelling geopend zou worden. Die opening verliep overigens ongemerkt. Er was wel ergens een toespraak geweest, maar niemand van 'beneden' wist hiervan. En het is de vraag of men boven veel wist van beneden, want het minuscule bordje met de titel 'Workshops' was niet erg verhelderend.

Tentoonstelling studenten

Hoewel iedereen in de wandelgangen de kwaliteit en originaliteit van de studenten prees, vermoed ik dat de motivatie van de studenten in de toekomst wel eens gesmoord zou kunnen worden door de, ook bij de prijsuitreiking, weinig officiële aandacht die ze kregen. Ondanks dat waren de studenten erg enthousiast en met name nieuwsgierig naar het werk van hun toekomstige collega's. De meeste scholen gaven een uitgebreid inzicht in hun onderwijsprogramma's met behulp van veel tekeningen, maquettes en foto's.

Artistiek gezien bevestigden sommige scholen het beeld dat de professionele ontwerpers van hun land gaven, andere lieten nieuw ingeslagen wegen zien. Een veelbelovend project *Out of frames*, georganiseerd door academie Minerva uit Groningen, was in een aparte stand vertegenwoordigd. Zes academies, uit verschillende landen, lieten voorbereidend werk zien dat gebaseerd was op verschillende

lokaties in de stad Groningen. (Zie ook p. 25.)

Van 16-22 september 1991 zullen de uitgewerkte versies, gespeeld door de ontwerpstudenten en geregisseerd door regisseurs van naam op de bedoelde lokaties te zien zijn. Het lijkt me de moeite waard hiernaartoe te gaan.

Mozart in Amerika

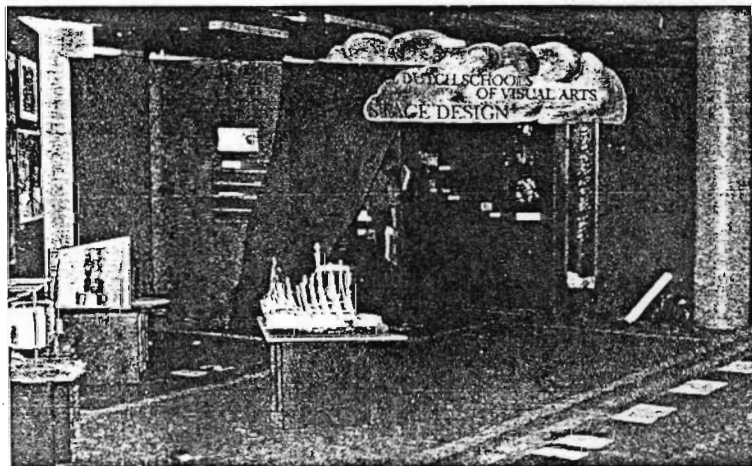
De officiële PQ was, net als bij de studenten, heel divers, hoewel opgemerkt moet worden dat ik hier behalve heel mooie dingen ook veel wansmakelijks heb gezien. De meest commerciële stand was die van Japan, een etagestand vol met frutsels en stickers om het eigenlijke werk heen, als een kerststal behangen met namaakspinrag dat kennelijk een schakel betekende tussen traditie en nieuwe ontwikkelingen. Foto's van zulk overdadig vormgegeven en belichte televisiedecors dat je er scheel van werd.

Henk Schut en Mirjam Grote Gansey.

De stand 'Mozart in Amerika' kreeg de prijs voor de meest complete behandeling van het Mozartthema, hét item van deze Quadriennale samen met de Tsjechen, onder andere met werk van Svoboda - de eerste vormgever in Tsjechoslowakije die Mozart op eigenzinnige wijze van een politieke interpretatie voorzag. Mooi vormgegeven was de stand van Israël (zilveren plak), Tsjechoslowakije, Duitsland (geen maquettes maar vanuit vormgeversstandpunten verhelderende nieuwe beelden,

De stand van de Nederlandse studenten

die een aanvulling waren op de gegeven voorstellingen) en Nederland (zie foto).

Persoonlijk vond ik die van Rusland het mooist, omdat daar door de manier van inrichten, behalve registratie ook een sfeer vormgegeven was. Irina Akimova, één van de exposerende ontwerpsters, was hiervoor verantwoordelijk. Ik hoorde van de Russische vertegenwoordigster dat Rusland voor het eerst een inschrijfsysteem had gehanteerd, in plaats van een door het ministerie gemaakte keuze. Ontwerpers hadden zelf een plan in mogen dienen om mee te kunnen doen, waaruit de drie beste plannen geselecteerd werden. Het lijkt me dat zo de motivatie van de deelnemers geprikkeld wordt iets meer te laten zien dan dat wat ze al hebben gedaan, zodat je ook een beter beeld krijgt van het typische eigen gezicht van een ontwerper.

Nederlands succes

De inhoudelijke kant van de Quadriennale, die per slot van rekening om het beeldend vermogen van ontwerpers gaat, kan daardoor interessanter worden. Overigens wisten de Nederlandse vertegenwoordigers, Mirjam Grote Gansey en Henk Schut (zie foto), goed duidelijk te maken wat hun persoonlijke inbreng in de voorstellingen geweest was, door heldere informatie te geven over hun keuzes in het ontwerp. Mirjam Grote Gansey won dan ook welverdiend de Gouden plak voor scenografie en we hebben met nationalistische trots de champagneflessen laten knallen.

Het is zelfs zo dat Nederland nog een ernstige concurrent is geweest voor de Engelsen die de Quatrige (prijs voor de beste stand, mijns inziens een compromis tussen het etaleren van maquettes en vrije vormgeving) in de wacht sleepten. Was er een betere documentatie in de vorm van een catalogus geweest, dan had de jury minder op gevoelsargumenten hoeven ingaan en de zaak nog eens rustig achteraf kunnen bekijken. Een goed voorbeeld gaf Duitsland hierin: een door de daarvoor verantwoordelijke instanties gesubsidieerde uitgave van het werk van de exposanten, professionelen én studenten.

Laterna Magica

De architectuurafdeling, vertegenwoordigd door Jan Kramer en Onno Greiner, had met dezelfde organisatieproblemen te maken als eenieder. Omdat zij van mening waren dat de schotten van hout zouden zijn klopten de meegebrachte ophangsystemen niet. Voor de langs de wanden van het gebouw geprojecteerde stands was dit niet zo'n ramp, maar de glazen zeshoekige, bijna gesloten stand van Nederland werd nu als het ware dichtgeplakt met de op karton verwerkte foto's en tekeningen terwijl een mooie maquette van bijvoorbeeld de Wangzaal, een belangwekkend ontwerp van Pieter Zaanen, hier erg mooi tot zijn recht gekomen zou zijn.

Een mooi ontwerp van het Tsjechische Spiral theater, ooit gebouwd in een voormalige gasopslag voor een voorstelling van de Laterna

Magica, kreeg een erevermelding. Een nadeel: de zichtlijnen. De bezoeker ziet alles alleen van boven, erg mooi voor voorstellingen met een sterke choreografie, maar voor intiemere voorstellingen ongeschikt.

Symposium.

Het Mozartsymposium, georganiseerd door de OISTAT, was erg bescheiden en met name gericht op de klassieke theaters waar Mozartvertolkingen gehouden worden. Uit naam van de regisseur Gerhard Eberding, leidde Helmut Grosser, voorzitter van de OISTAT, het symposium in. Hij uitte fikse kritiek op Mozartuitvoeringen die teveel geactualiseerd worden en meende dat slechts domkoppen Mozart nog begrijpelijker wilden maken dan hij al is. "We don't need Mozart in the Bronx" en daar mee was de toon voor dit symposium gezet, ondanks de inspanningen van mevrouw Tatsjkowa, dramaturge, die de zaak wat wetenschappelijker aanpakte en beide mogelijkheden van Mozartvertolkingen als een geldige mogelijkheid aantoonde.

In dit kader kwam ook de restauratie van

het Tyll theater nog aan de orde. Hier werden Mozarts opera's het eerst opgevoerd. Chef-techniek Friedrich Gregorini deelde mee dat de heropening plaats zal vinden op 12 oktober 1991, onder de vroegere naam 'Ständetheater'.

Grosser deelde verder mee dat Eva Sokoepova haar functie van secretaris-generaal van de OISTAT zal neerleggen en stelde Ota Ornest voor, die haar zal opvolgen, na 21 jaar gedwongen afwezigheid. In een korte bescheiden toespraak sprak Ota zijn dank uit voor het in hem gestelde vertrouwen en noemde de OISTAT een kleine afspiegeling van de samenstelling van het theater van de wereld.

Vijfentwintig vertegenwoordigers van de 29 lidstaten waren aanwezig. Nieuwe leden: Venezuela en Joegoslavië. Overig OISTAT-nieuws zal via het officiële symposiumverslag uit Praag de aangekondigde plannen al of niet bevestigen, dus daar waag ik mij nu niet aan. Het symposium werd toepasselijk afgesloten door Heinz-Bruno Gallée van het Mozarteum in Salzburg, die twee muziekfragmenten van Mozart liet horen, om reden dat 'wie kan luisteren ook kan kijken'. ♦

Faded, illegible text block, likely a caption or a short article related to the image above.

Faded, illegible text block, likely a continuation of an article or a separate short piece.

Toonstelling studenten

Faded, illegible text block, likely an article or report about a student exhibition.